

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül-monostorutca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-ször 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilvántartási czikk sora után 20 kr. előleg befizetés mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Előfizetési ár:

egész évre 12 ft, fél évre 6 ft, évnegyedre 3 ft.

A provisorium s folytatása.

II.

Az angol törvénytudók egyik főelve: — Delolme szerint — hogy a parlament mindent tehet, csak asszonyból férfit vagy férfiból asszonyt nem csinálhat.

De a magyar törvényhozó hatalom valaha még a leányból is tudott praefectio útján oly személyt teremteni, ki mint fia szerepelt a polgári élet viszonyai közt, s a fiu-leány kivált a székelyföldön éppen nem tartozott a ritkaságok közé.

Most parlamentarizmus kormányunk van. Meddig terjed a magyar parlament hatalma? Talán bizony s főleg Erdélyt illetőleg a végrehajtó hatalom számára való indemnyitás, szabad kéz, s többefélek megszavazásáig?

Ily s hasonló „elmés megjegyzések”-re jogosít fel némelyeket azon anomál helyzet, a melyben a királyhagóninnyi terület az alkotmányt helyreállító f. é. febr. 17-diki kegyelmes kir. leirat, a felelős miniszterium kinevezése, s a koronázás után is egyelőre meghagyott.

S az eféle reflexio hatályát a magasabb politikai tekintetek mysticus ellenokának, s általában a „haute politique” argumentumainak egyszerű felkarolása éppen ott csökkenti legkevésbé, a hol az ilyen reflexiók legnépszerűbbek szoktak lenni.

Es e kérdés — t. i. hogy az országgyűlés miért nem élt hatalmával, s miért nem ragadta ki Erdélyt azon purgatoriumból, a melybe ez előtt öt évvel a Schmerling-nádasdi-féle kormány által taszították? — valóban megérdemelte volna, hogy nagy pártlapjaink, s főleg a többségi álláspontot és a miniszteriumot támogatók, tüzetesebben tárgyalják.

Csalódhatunk, de azt hisszük: se az olaj, se az idő nem ment volna kárba, s habár a királyhagóninnyi törvényhatóságok közvéleménye a politikai érettség elég magas fokán áll, hogy ne csak elmés reflexiók után induljon, pártérdek szempontjából legálább becses figyelmekre méltathatták volna Pesten azon aggodalmakat és kételyeket, vágyakat és reményeket, melyek bérceink közt még a mérsékelt körökben is fölmerültek, s melyekre nézve némi felvilágosítás, indoklás, megnyugtató bizonyára nem árt vala.

Az emberek az igazságot — úgy mond Tocqueville — elleneikről nem igen fogadják el, bártaik pedig vajmi ritkán szolgálnak azzal.

Mi bizonyára nem vagyunk ellenségei se a kormánynak, se az országgyűlési majoritásnak, se a többségi elveket támogató pártlapoknak, melyekkel egy állásponton vagyunk, de el nem hallgathatjuk, s csak kötelességünket teljesítjük, ha — nem örömet ugyan, de egész őszintén — megjegyezzük, hogy az erdélyi helyzet, hangulat, s főkérdést illetőleg a többségi pártlapok gyengén teljesítették saját pártjuk iránti kötelességüket, azaz: minél kevesebbet foglalkoztak, vagy nem a maga idejében, vagy éppen nem foglalkoztak velünk, és se érdekünkben a többségre és kormánynak, se a párt és miniszterium érdekében reánk, erdélyiekre, hatni nem sok fáradságot vettek maguknak.

Ez egy megjegyzés, a miért meg is haragudhatnak, vissza is utasíthatják az illetők; de a mi tény, az tény marad, s mi okai nem vagyunk, ha a véleményeknek egész a resignatioig való előkészítése talán a pártérdek rovására elmulasztott.

Részünkről megtettük lapunk hatáskörében azt, mit tehetünk, s tennünk kellett.

Természetes, hogy azon eszme mellett, miszerint a provisorium Nádasdytól örökölt apparatusa, melylyel annyi erkölcsi és anyagi érdekeink kerékbetörtettek, ez az odiosus rendszer az utolsó csavarig az eddigi status-quo-ban meghagyassék, ez eszme mellett — mondjuk — nem buzoghattunk.

De, hogy a honegység — bár mi legyen is velünk a codificatioig — többé nemcsak postulat, s nem csak fictio, hanem a közös törvényhozás és közös kormányzat alatti viszonyunkban gyakorlatilag is bevezetett megnyugtató tény, nem egy cikkben kiemeltük; biztató reményeket kívántunk ébreszteni szemben a legcsúszasztóbb mindennapi tényekkel

is, s megnyitottuk az eszmecsere terét, lapunkban számos cikket közölve a királyhagóninnyi terület átmeneti szervezésének elég fontos kérdése körül. (Tény s csak is azért hivatkozunk rá.)

E cikkek közül rá kell mutatnunk különösen azon jeles cikksorozatra, melyet Gál János tollából „Az erdélyi törvényes állapotot visszahelyezéséről” czim alatt még a „K. Közlöny” ápril 18-iki 47-ik számában egyszerre adtuk ki, melyben elég élénken s hiven van jellemezve mostani szomorú állása a magánjognak Erdélyben mind anyagi és alaki, mind pedig a bírói szervezet oldalairól.

E cikksorozatban nyilván föl van mutatva, hogy az osztrák magánjog, bírói eljárás és törvényszéki szervezet reánk parancsolt, mert az osztrák kormány igen jól tudta, hogy bizonyos irányu magánjoggal még a közjogi kapcsolatokat és öszeméket is el lehet törölni, a hatalom össztörheti a legnemesebb tényezőket, s ha a családok nagyobb részénél sikerül létrehozni viszonyokat, szerződési, örökösödési és más vagyoni és ipari érdekeket, melyeket veszély fenyegetne a közjogi hatalom változtatásával: akkor az ily ellenhatalom veszélyes alapjait tette le s fogja mindig készen találni a reakciónak. Ki lön emelve, hogy ha a miniszterium „minket Erdélyben tovább is az osztrák anyagi jog és bírói szervezet alatt hagyna: Erdélyben a megyék helyreállítását, a bíróságoknak a közbizalom férfiaival restaurációk következtében betöltése (majdnem) lehetetlen,” mivel alig található — az eddigi bírósági személyzetet kivül — még egy más contingens és „Erdély, uniojának daczára, magánjogi institutionál fogva osztrák provinciának maradna” stb. Végül gyakorlati tervet nyújtja e cikksorozat mind az anyagi, mind az alaki jog reformja, s illetőleg rehabilitálása, mind a szervezetre nézve.

Ez egy alaposan és hatásteljesen indokolt, érdekeink s jogérzésünknek megfelelő, kész formulázott javaslat vala gyakorlati példák illusztrálva, s mi abban a nézetben bátorodunk lenni, hogy az éppen nem ignorálandó javaslat volt, mely a hazai törvények helyreállítását sürgette a viszonyokhoz simuló módzatokkal.

Ezen javaslat szerint mindenesetre egy új provisorium teremtetett volna. Ezt maga a szerző se tagadja, sőt nyilván feltette többek közt e kérdést is: „S ha csakugyan rossz a provisorium a codificatioig, mi rosszabb: a hazai törvények helyreállításának provisoriuma-e, vagy az osztrák provisorium?” mely kérdésre — úgy hisszük — mindnyájunk ajkaira önként jön a felelet, mit már magában az idegen rendszer iránti mély és alapos ellenszenv sugall.

De e javaslat, e cikksorozat elhangzott, nem a magánéletben ugyan, mert lapunk másfél ezer példányban szórta szét, de elhangzott a publicistai irodalomban, melynek egyetlen közege se vette tudomásul, s mi megnyugodtunk abban, hogy kivált a nagy pártlapoknak okuk lehet nem propagálni ezen talán igenis népszerű irányu, de a körülmények hatalmánál fogva talán kivitethetlenné ítélt eszmét s formulázott javaslatot, és mert elismerjük, hogy ily kérdésekben nem az a legbiztosabb felelet, mit az ellenszenv sugall, s talán a különben alapos indoklás épp e szempont miatt nem fogadtatott elég gyanúmentesen az illető körökben.

Azonban most, éppen most, midőn hír szerint ez ügyben kir. biztos önmaga fölterjesztései alapján állítólag már határoztak, de miről e perezig még semmi biztos tudomásunk, most a „Pesti Napló,” a Deák-párt declarált közlönye, közelebbi (142-5150.) számában ezt az eddigi figyelem nem méltatott cikksorozatot szóról szóra kezdi közölni, s utána egyik erdélyi lapársunk is.

Sokkal magasabb véleménynyel vagyunk a „P. N.” tisztelt szerkesztőségéről, hogy sem jelentőséget ne tulajdonítsunk ezen elhatározásának, melynélfogva becses hasábjait megnyitja a jelenlegi provisorium egész rendszere ellen irányzott ezen cikkeknek. Ok nélkül nem teheti, s előttünk csak két alternatíva állhat:

vagy e cikksorozat s formulázott javaslat értelmében határozott a kormány az er-

délyi provisorium tárgyában, vagy a kormány e tárgybani határozata irányában ellenzéki hatás terére kíván lépni maga a „P. Napló” is. Melyik áll a kettő közül? Nem tudjuk. És erre egész tisztelettel felvilágosítást kérünk.

Halmágyi Sándor.

A megyék szervezéséről.

(Folytatása és vége.)

Tiszti főügyész: árvák, özvegyek, szegények pártfogója. A megye jog védője, megyei gyűlésekben széksértés és közbántalmakkal a megye tekintélyét sértők, és a tanácskozás csendes folyamát megzavarók ellen actiót kér, s az kimondatván, hivatalból felperessége alatt érvényesíti is. Kívét-ségeket (in delictis publico-politicia) u. m. hivatalaikkal visszaélők, vagy közpénzt elköltő tisztviselők, törvényes zárlat — sequestrum — megrontói, ug vámolással visszaélők, hidak, révek rosz karban tartói, hamis mértéket használok, hamis játékosok, csalók stb.; ug lopás, rablás, gyilkosság, esendzavarás stb. közbűnségek elkövetői ellen ő emel vádat és folytat hivatalból pert.

Segédei egy vagy két tiszti alügyész: hol több alügyész van egynél alkalmazva, ott a főszolgabírói szakaszok között felosztatnak, s így mindeniknek köre ki lévő szabva, az abból bekisért foglyok ellen ő folytatja a keresetet, ug a büntető széken közvádlók, s illetőleg egyik a másik ellenében törvényszéki vagy elnöki kirendelés folytán védő ügyvéd a foglyok ügyeiben. Segítettén a tiszteletbeli tiszti alügyészek által.

A tiszti ügyészi hivatal a királyhagóninnyi megyékben fenn körvonalozott activitással volna beállítandó a királyhagóninnyi magyar és székely hatóságokban is az államügyészi állomások átalakításával.

A pénztáraknak megyei kezelése és kezelő közegei felől még egy kissé időelötti volna szólnunk, később nézetimet ez iránt is előadom.

Hátra van még szólnunk megyei törvényszékeink kívánatos átalakításáról. Cikkek elején említém: hogy e lapok 69-dik számában (*-*) jegy alatt tapintatos közlésben felhozott okokat és érveket jelen közlésemben szemem előtt tartom, abban a közigazgatási és törvénykezési átalakítás stílsége érvekkel bebizonyítva s tüzetesen, s mégis az elmondandók tömege „in nucleo” foglalva van előadva.

Országoszte ki van már mondvá: hogy a mostani rendszer hibás, s hogy a restituált alkotmány mellett osztrák törvényeknek fennállani nem lehet.

De ha létezőnek politikai okok, mint ez a fennidezett közlésben is érintetik, melyek az ország-bírói értekezlet által megállapított szabályoknak nálunk egyszerre életbe léptetését késleltetik a magánjog érdekében: ugyanazon politikai okok ugyanazon érdekből, s főleg a hitel szempontjából némely változtatásokat szükségképpen tenni sürgetnek a tényleg fennálló törvények és eljárások némely részeiben, mint ez fentidezett közlésben is a csődegyességi, az örökösödési, s az ingatlanok eladása és a hagyatéki tárgyalásokat illetőleg jelezve van.

Avagy a vagyonbiztonsága nem kívánja e meg, hogy a magyaroknál mezőrendőrségi törvény nálunk is szerveztessék?

A törvény által mindnyájunknak nyújtani kelő védelemhez szaporábban és olcsóbban jutathat utja nem kívánatos-e? s nines-e kimutatva, hogy kisebb érdekű ügyekben a sommás szóbeli eljárás éppen a legszegényebb néposztályt, s a sok teherherviselés alatt a költséges perlekedésre képtelenné vált földnépét tekintve legelőszértebb? Szükséges tehát annak létesítése, stílséges az egyes bíróságok megszüntetése, s teendőinek egy részét a magyarhoni 1837. 20-dik és 1848. 11-dik törvény-cikkek s az országbírói értekezlet 53-ik §-a szabványai szerint a szolgabírói bírósághoz, s a sommás szóbeli perek tárgyait felülesőket a megyei törvényszékekhez kell utasítani. Szükséges még a birtokháborítási és határkijárási eljárásokat is a szolgabírói bíróságra ruházni. Mely szolgabírói szék-től a felebbvitel történjék a megyei törvényszékhez. Ugy szintén a büntető ügyekben vizsgálóbíró-sággal is a szolgabírói szék megbízandó. Szükséges, hogy a mezei rendőrségi s más kihágások-bani eljárást gyakorolja a szolgabírói szék ug, hogy töle a megyei tisztséghez legyen a felebb-folyamodás.

E stílséges változtatások létesítése után az

ügyködés mind az eljáró közegeknek, mind a feleknek megkönnyítettén, a némely megyékbeni két törvényszéknek egybevonása, s a törvényszéki személyzet reductioja is eszközölhető.

Ennek meghatározása ugyan a megyei autonomia köréhez tartozik; de ha az irt változtatások után a nép legmindennapi ügyeiben a szolgabírói bíróságot közel találja: a megyei törvényszék központi személyzete alább szállítható lenne, s így addig is, míg törvényhozás útján a törvénykezési rendszer véglegesen szabályoztatnék: helyén lenne, hogy a törvényszékek egyenlősítése tekintetéből a megyei főispánok meghallgatásával a kormány szabná ki minden megyében a törvényszéki tagok számát.

A megyékbeni törvényszékek szervezete következő lenne:

a) Polgári pereket itélő törvényszék elnöke az alispán, s akadályozása esetére a választáskor kijelölendő egyik ülnök; tagjai mint előbbi pontban említém, a kormány által meghatározandó számmal ülnökök. Szavazat nélkül fő- vagy aljegyző, s tiszti főügyész. Hatásköre előbbi törvényeink-nél fogva tudva levő, hozzáadva az egyes bíróságok megszüntetése után, annak a sommás szóbeli eljárás tárgyain felül eső teendőit.

b) Büntető törvényszék: elnöke a második alispán, tagjai: a kormány által meghatározandó bizonyos számú ülnökök. Szavazat nélkül egy aljegyző, vádló és védő tiszti alügyészek. Segédkező a tiszteletbeli aljegyzők, és tiszteletbeli tiszti alügyészek, (a vizsgáló-bíróság, mint felebb említém, a szolgabírói bíróságra bízva.)

c) Alispáni bíróság: tagjai első alispán mint elnök, szolgabíró és esküdt mint ülnökök. Felebbvitel ettől a megyei törvényszékhez. Illetősége az anyahonban az országbírói értekezleti szabályok 40. §-a szerint az arányosítási és urbéri perekben felül, az 1802: 13-dik t.-cz. által reájok bizott határozási, és az 1802: 22. s 1807: 13. t.-cz. által hozzájuk utasított rövid visszahelyezési keresetekre nézve hagyatott meg.

Miután a visszahelyezési keresetekben az 1848: IX. t.-cz. útmutatásához képest felperes a szolgabírói bíróságot is veheti igénybe, s miután oly határozási perekben, melynek tárgya két szolgabírói járás összességét érinti: a főszolgabíró esküdtjével illetékes; s miután az urbéri perek a megyei törvényszéken továbbra is folytat-hatók, az arányosítási ügyek pedig a tisztség által intézethetők, ennélfogva: ezen alispáni bíróság nálunk nélkülözhető.

d) Szolgabírói bíróság: a szolgabíró és esküdt társa által gyakorolattik. Hatáskörét fennebb körvonaloztam. Hozzá utasítják a magyarországi 1836: 18. és országbírói értekezleti szabályok 3-dik §. a vásári bíróságot is rendezett tanács-csal nem bíró községekben.

e) A megye körében gyakorolattik még: „a rendezett tanács-csal nem bíró községekben, a helybeli bíróknak két előjáró közbejöttével világos adósá-gokban 12 ft erejéig a bíróság az 1837. 20-ik t.-cz. értelmében. Innét a felebbvitel a megyei törvényszékhez történik.

A megyékben rendszeresítendő még a követ-kező bizottságok:

aa) Árvai szék, mely az első alispán elnöksége alatt egy szolgabíró és a megyei bizott-mány által választandó meghatározott számú ülnö-kökből vagy képviselőkkel alakittatván. Üléseiben a tiszti ügyész mint pártfogó jelenléte szükséges. Hatásköre a törvény, és az örökös körül eljárá-sról szóló országbírói értek. XIV-ik fejezetében kör-vonaloztam.

bb) Számvevő bizottság. Elnöke első alispán, akadályozása esetében második alispán, — tagjai: a bizottmányi gyűlés által kiküldendő két ülnök vagy két képviselő, szolgabíró, esküdt. És szavazat nélkül a számvevő, mint előadó, fő- vagy aljegyző és tiszti ügyész.

Hatásköre: megvizsgálja a szolgabírák által a községekben adó és rovatalk tapasztalt helyte-len kezeléséről jelentését. Megyei, körházi és más megyei pénztárak számadásait. A megye ug a községek szükségleteire előleges költségvetése ro-vataival összehasonlítja az e végre felhajtott költ-ségekről számadást, s minden más (az árvai bi-zottság elibe tartozókon kivül) tiszti számadásokat. A községi bevételek és kiadásokról falusbírói és előjárói a szolgabírák által megvizsgált számadá-sokat felülvizsgálja. Az adóhátrányokat figyelem-mel kíséri, s azoknak a hivatalos közegek általi pontos behajtását a tisztségénél sürgeti. Számadó-hivatalnokok részére a számvevőszék véleményének

bevétele nélkül felmentő-level ki nem adhatatik. A megye közvagyonra, épületei, mindennemű szerei és anyagai felőli leltárokat evidenciában tartand stb.

E számvévi bizottságot a megyei tisztviség kebeléből is gyakorolhatja, a tisztí ügyész, mint a megye vagyonának ellenőre felügyeletével.

cc) Megyei gazdasági bizottság, mely beszerzi a megye eszközeire a szükséges anyagokat, beveszi az építések, újítások, közérővel készítettendő utakra, hidakra, gátokra sat. a mérnök és művezetők s mesteremberek tervezését és költségvetését, melyet a számvéviség előlegesen megvizsgál, s mindenkül e bizottság a megyei bizottmányának véleményes jelentést tesz, s a megrendelt ily művek végrehajtása felől illetőnek leltározza. Az erdészeti rendtartásra felügyel sat. E bizottságot a megyei tisztviség saját kehléből intézheti.

dd) Rendőri bizottság közegészségi tekintetben. A megyének a főorvosa mellé adandó mindenik főszolgabírói szakaszban egy orvos, kikkel ő közegészség tekintetében megtesz, illetőleg mindent megtehető szabályszerű tisztí utasítása értelmében. A megyében levén rendszerezett szülésznői (bábai) állomás; e mellett oda is kell hatni a megyei tisztviségnek, hogy minden helység lássa el magát az országos szülészeti intézetben kiképezett baba-asszonyokkal.

ee) Rendőri bizottság közbiztonsági tekintetben. E végből minden főszolgabírói szakaszban egy erélyes csendőrbiztos (pandur-hadnagy) teendő (esküdti rangfokozattal), kinek is rendelkezése alá néhány foglyár (persecutor) adandó, kikkel a rend és csend felett felügyel a csendőrbiztos; ki is ha a járásbeli tisztviselő által kiküldeték, vagy egyébként is értesítve valamely bűntény felől: azonnal a hely színén megjelenik, a tettést s bűntársait befogván, az illető járásbeli tiszt elibe kellő felügyelet alatt kísérteti. A biztos a főszolgabírói-járas egyes vidékein rendre s gyakrabban véletlenül s meglepőleg megfordul, legényeivel pedig a helységekben folyvást szemlét, ezírkálást tartat. Ha e személyzet felállítatik, a hadnagy-választásnál hazafiaság sugallja, hogy volt honvédtisztekre előzetes figyelem fordítassék olyanokra, kik a honvéd nevet utóbbi viselőikkel be nem mooskolták. A legénység pedig volt közhonvédekkel és katonaviselt, erélyes, józan életű és subordinatiót ismerő egyénekből választandó.

A foglyárokon kívül a helységek is kötelezessenek két vagy több őrt tartani, kik lehetőleg szegődötték legyenek felelősség tekintetéből. Ellenben rendre a lakosok kötelesek a községbeni rend és csend felett őrködni az előjárók felelőssége alatt.

ff) Megyei házi rendőrség. A megyeháza és börtönök feletti felügyelettel a másod alispán biztatván meg, rendelkezése alatt a következő személyzet állandó:

Várnagy, ki a megyeház gazdája, a hajduk az ő igazgatása és a rabok az ő felügyelte alatt vannak. A bekisért rabokat elzárattja, az idejüket kitöltöttéket, vagy kezességben kibocsátandókat, a másod alispán rendelkezéséhez képpeszt, ki bocsátja; rabok napi élemezésére, ellátására, tisztaságára felügyel. Közmunkákra, vagy magánosokhoz munkadíj mellett kiadandó rabokat a kisérő hajduknak számbaadja; e ily munkák után begyűlt díjakat havanként az e végre álló pénztárba beszolgáltatja. Megyei szerekre, anyagokra, hajduk öltözetére, ezeknek s a foglyoknak ágyneműre, edényeikre stb. felügyel.

A várnagy állomás Erdélyben ismeretlen, itt tömlőzartó vagy porkoláb szolgái nevezeten ismeretes; holott ez állomást feladatánál fogva tekintélyesebbé kell tenni, úgy, mint Magyarországon volt mindig, hol szolgabírói rangfokozatban áll a várnagy.

A legsietőbb intézkedések tekintetéből (de nem azért, hogy büntető postáknak küldje a főispán a tisztviselőkhöz mulasztásaikért) egy pár lovas-hajdu és néhány gyalog-hajdu egy őrmesterrel és tizedessel szükségesek. A lovas-hajduk gyűlések alkalmával, úgy rendszeren a főispánnál ajtónálló szolgálatot is tevé. A gyalog-hajduk őrmestere porkoláb vagy is tömlőzartói, házmesteri és a büntető-széken ajtónálló foglalkozásra rendeldő, megosztva teendőit a tizedessel; a hajduk pedig a rabok őrzésére és kíséretére és a hivatalokban szolgái kötelesekre rendeldők. Favágás, fűtés, vízfordás, seprés stb. ily teendőkre a megbízhatóbb és szűkes gyanuja alatt nem álló rabok fordittatván.

Még sok megírni valóm lenne, de már a főbb vonalokat adván közleményemben, aprólékos teendők önkényt értetődnek, s azokat, mint házi dolgozat a megyei tisztviség elintézni hivatásánál fogva tudja.

Még csak annyit említek, hogy minden törvénykezési és közigazgatási tisztviselő megyei választástól függők törvényeink értelmében, ezek a szerint beállítandók.

Az orvosi személyzet: mérnök, várnagy, csendőrbiztosok, igató, kiadó főispáni kinevezés alá adandók; ugy a tisztletbeli tisztviselők is.

Irakokat a főjegyző nevezvén a főispán erősítse meg.

A csendőri alsó személyzetet a főszolgabírák, a hajdukat a másod alispán szegődöttvén, jelentésük be a megyei tisztviségnek megerősítés végett.

Török Antal.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése június 21-én.

Elnök: Szentiványi Károly. Jelen volt miniszterek: Lónyay Menyhért, gr. Mikó Imre, báró Wenkheim Béla, gr. Andrássy Gyula, Horváth Boldizsár és b. Eötvös József.

A jegyzőkönyv hitelesítése után elnök bejelent a kormány hivatalba lett belépések folytán történt képviselői lemondásokat.

Elnök a Hrabovszky-ügyről tesz jelentést. Ő már régóta sürgette a jelentés beadását, de sikeretlenül. Most Félégyháza választóinak egy része eziránt kérényt adott be. Mondja ki a ház határozatilag a jelentés beadásának szükségességét.

Jegyző felolvassa dr. Miletics Svetozár törvényjavaslatát a szerb kérdés rendezésére vonatkozólag.

Felolvastatik ugyancsak nevezett képviselő azon indítványa, hogy a törvényjavaslatokban e szó: „társországok“ kihagyassék.

Vége szintazon képviselő indítványa, mely szerint a nemzetiségi bizottmány munkálódása sietessék.

A honvédekre vonatkozólag pedig Miletics oly indítványt tesz, mely szerint az országgyűlés ne csak a honvédekről, hanem a 48-49-ki hadjárat többi károsodottjai és rokkantjairól is gondoskodjék.

B. Apór Sándor áthozza a főrendek azon határozatát, mely szerint ezek a képviselőház által a koronázási ünnepély megírására kiküldött bizottmány kiegészítéséhez hozzájárulnak.

A határozat felolvastatik.

Napirenden van Tisza Kálmán határozati javaslat a honvédtűgy tárgyában.

A javaslat felolvastatik.

Tisza Kálmán. Mindnyájan tudjuk, miért küzdötték azok, kiket segíteni kell. Küzdöttek a megtámadott szabadságért. Küzdöttek annak léteért, midőn arra a halálos ítélet ki lett mondva. Nem hihető, hogy legyen valaki e házban, ki az érdemet jutalmazni ne akarná. Ő maga nem volt oly szerencsés, hogy ott a honvédek sorai közt rohanta volna le hazája iránti kötelességét. S ezért teszi meg most indítványát. Szébb lett volna ugyan általánosabb jutalmat indítványozni, de ennek létesítésére roppant áldozatok lettek volna szükségesek. Különben is a honfiai öntudat anyagilag nem jutalmazható; de fellázadna az öntudat, ha az országgyűlés most, midőn már teheti, nem gondoskodna azokról, kik kötelességüket teljesítették, hanem szűkölködni hagyná őket, most, midőn már a koronás király egy nemes és politikailag bölcs tény által tette a kezdeményezést. Az igazság, a nemzeti becsület és a politika nevében kéri a házat a határozati javaslat elfogadására. (Éljen! a baloldalon.)

B. Vay Béla. Nemcsak testileg a harczer terén, lelkileg is lehet s volt küzdelem, mely érdeműs. A segélyezés szükséges, de nem szükséges a határozat. A pénzügyi állapotok sem engedik meg az ajánlott módot. Legezészerűbb lenne a magánúton történendő segélyadás. A kezdeményezés már megvan a fejedelmi tényben. E ténynyel a 48-ki küzdelem törvényessége lett elismervé. Ez adománnyal kell egyeseknek járulni. Ez nem hazafias adomány. A határozati javaslatot nem pártolja.

Horváth Boldizsár. A trón és nemzet közti viszályt nem a fegyver, hanem a két fél kölcsönös engedékenysége hárította el. A kormány nem pártolhat oly indítványt, melynek végzetlén desavouálni azon politikát, melynek jelszava, fátvált vetni a multakra. A kormány nem akarhatja, hogy az országgyűlés rendezkedése által a multak seibeit felszaggassa. Nem akarja, hogy országgyűlésileg legyen gondoskodva azokról, kik nemcsak az ellenséges hadsereggel, hanem az ország különböző ajku lakóival is harcoltak s voltak kénytelenek harcolni. A kívánt áldozat még szerencsésebb körülmények közt is tulfeszitené a nemzet erejét. Ez most, midőn az adó amugy is súlyos, a különböző nemzetiségekre háramolván, még sűjtőbb lenne, s a jutalomban a nemzetőrséget is részesíteni kellene. Az országos jutalom erkölcsi eredménye sem volna jó. Ezek azon okok, melyek miatt a kormány nem tartja helyesnek, hogy országos jutalom adassék. Pártolja azt, hogy az ő Felsége által kezdett út folytattassék. Indokolt napirendretérst indítványoz.

Tisza László. A törvényhozás egyik fele tettének folytatása, másik fele által hogyan magyaráztathatnék félre, hogy szűlhetne gyűlölködést, nem érteni; de igenis bizonyos, hogy az indítvány visszautasítása esalódást szűl. Országos érdemnek országos jutalom kell; ez miképp eszközöltessek, a miniszterium bölcsességétől függ. A nemzetiségek közti visszavonást illetőleg, visszautasítja ilyenek fölkeltése szándékának gyanúsítását.

Halász B. Tiszát pártolja.

Makray. B. Vay Béla azt mondja, hogy a honvédsereg, mint romboló gép működött, de ez nem igaz, ez nem áll. A 48-ki bajokat az aristocrácia és a bécsi kormány okozták. A honvéd az alkotmányért küzdött. Ha nem lett volna honvéd, nem lenne most miniszterium. Tiszát pártolja.

Pata J. Nem mint honvéd, hanem, mint népképviselő szól. Eszébe jut a nóta: „megvettelek rózsám nagy áron.“ Nem koldul a honvéd, hanem törvényes elégtételt kíván.

B. Vay B. Visszautasítja Patay egy vádját, mert kevés ember van, a ki annyira tisztelje a honvédet, mint ő.

Papp Zsigmond felemlíti, hogy kiitta ő is a forradalom keserű poharát, hogy szenvedtek az oláhok is, s hogy a multa fátvált akarnak vetni, nem új viszályok magvát elhínteni. Az indítvány ellen szavaz.

Ghyczy Kálmán. Az indítvánnyal nem lép le a kiegyezkedés teréről. Ő Felsége fátvált vetett a multakra, nem tett különbséget honvéd és honvéd közt. Azok, kik Magyarország ellen vezettek seregeket, Magyarország adójából nyertek több száz-ezer forintnyi jutalmat, a hazának tehát meg kell emlékezni azokról is, a kik védtek. Igaz, ez esetben más igények is támadnak, melyeket nem lehet kielégíteni; a honvédekéi azonban ezekkel nem állnak egy sorban, kielégíthetők. Ha arról lenne szó, hogy a magyar harczer költségei fedeztessenek a közadóból, ez sérelem volna a nemzetiségek ellen; a honvédek csak a törvényt védtek, mint rendes sereg, itt tehát nincs nemzetiségről szó, csupán az alkotmány védőinek előnyökben részesítéséről. Országos segélyezést kíván, mert a magánadakozások nem elégségesek, mert igazságos, hogy országos szolgálatot az ország jutalmazzon. Az alkotmány hosszú küzdelem után szerzettetett vissza, melyben sokan vettek részt; de oly érdeme senkinek sincs, mint a honvédeknek, erről megelégedezni kötelesegsértés volna.

Markos J. nem szólott volna, ha az nem hozott volna fel, hogy a nemzetiségekre rossz hatással lenne az országos gondoskodás. Az orosz nemzet, mely a honfoglaláskor együtt jött be a magyarral, a szabadság védelmére fegyvert ragadott. A honvédekről hongyülésileg kell gondoskodni.

Bónis Sámuel. Midőn a kormány mellőztetni kívánja a honvédtűgyet, elfeledkezik arról, hogy a honvédek éppen a jog fenntartására fogtak fegyvert. Papp Zsigmond mondja azt, hogy az oláhok helyesen cselekedtek; ő mondja azt, ki akkor Debreczenben volt. Pártolja Tiszát.

Papp Zsigmond Bónist helyreutasítja, figyelemztetvén őt arra, hogy Debreczenben ugyan volt, s a „Neugebäude“-ban is, de mindig azon volt, miszerint a nemzetiségi kérdés megoldassék.

Madarász József pártolja Tisza Kálmánt egy meglehetősen hosszú beszédben. Pártolja azért, mert az ellenkező állításokat nem tartja eléggé meggyőzőknek és alaposoknak. Beszél a kiegyezkedésről és kölcsönös megnyugtatóról, mely utóbbi szerinte csak akkor történhetik meg, ha a honvédekről országos segély által lesz gondoskodva. Országos kötelesség a honvédségsegélyezés, s ezt be is kell váltani. — A szélsőbaloldal által beadott törvényjavaslatot Tisza indítványával kívánja tárgyalatni.

Szontagh Pál (balassa-gyarmathi). A miniszterium eljárását fátvorbírási műtűnek látja. Nem elégszik meg, a határozati javaslat ellen felhozott érvek őt nem elégítik ki. A honvédharczerok a politikai nemzetiségnek s nem a nyelvinek voltak harczerai. Akkor Magyarországnak politikai hadserege harczerolt. Ezért a kormány ellenvetése nemzetiségi szempontból nem helyes, de inkább még veszélyes is.

Miletics Svetozár. Ha csak a magyar honvédség segélyeztetnék, akkor a victoris et victi elv lenne életbe léptetve.

Gr. Keglevich Béla. A határozat ellenzői téves uton vannak. A határozat védői csak a nemzeti kötelességre figyelmeztettek. Ő maga minden akkori egyes harczeros nevét aranykönyvbe igtattatná. Két út van: az anyagi és a szellemi elismerés. Az első hatalmunkban van. A másik a kormánynak lett volna hatalmában, s azt eszközölhette volna. Pártolja Tisza indítványát.

Böszörményi László. Sohasem helyeselte, ha a volt honvéd, azért, mert honvéd volt, igényeket formált. Ez nem helyes, de azért a nemzet a volt honvéd iránti kötelességei alól nincs fölmentve. Azonban ne csak a volt honvédeknek, ne csak a még élőknek, hanem azoknak is adassék meg az erkölcsi elégtétel, kik azon küzdelemben elhullottak. Ha ez elégtételt megtagadjatik, megtagadjuk a becsületet az akkori küzdelemtől. Fontolja meg a ház e tárgy horderejét, melybe az önvédelmi harczer, a nemzet, a ház becsülete van letve.

Nyáry Pál. A fejedelem nagylelkű kezdeményezett, kormánya nem bátorodik követni. A kormány ingadozásával veszélyes utra tért. Pártolja Tisza indítványát.

Somssich Pál. Vannak dolgok, melyek iránt a szív többet érez, mint az ész. Ezek iránt a cselekvés tulnyomó s az önzetlenség áldozatkész-ségben mutatkozik. Ilyen a mostani eset is. A hazafiai tettek akkor szépek, ha igazán honszeretettel történtek; de ha számítás jó közbe, becsület veszítik. A historia aranybűtűkkel jegyzi fel az önzetlenséggel vitt harczerokat, de ha e harczerok jutalom kéretik, azok közönséges munkává lesznek. Nem annyira a harczerok, hanem a türelem és kitartás mentették meg a nemzetet. Országos segélyt csak országos adózás által lehet adni. De ha ehéz az adózás, igazságos-e a szegényeket nyomni?

Meg van arról győződve, hogy a szabad adakozás utján oly alap jó létre, mely a szükségést feltlhaladja. — Czafolgtatja Ghiezyt, végre napirendre szavaz.

Nagy Ignác Tisza mellett szól folytonos zaj közt.

Domahidy Ferencz az érdem analysisébe bocsátkozik. A határozatra szavaz. Beszél a honvédekről; a magánadakozás alamiznaszerzéséről. A többi mondása elvesz az általános figyelmetlenségben.

Tisza Kálmán. Mi fogja az országot inkább a multa emlékeztetni? az, ha az országgyűlés elismeri az érdemet; vagy az, ha továbbra is fennmarad a szenvedések képe? — Tiltakozik az ellen, mintha az indítvány által nemzetiségi viszály idéztetnék elő. A nem magyar ajkuak többsége is a magyar alkotmány mellett küzdött. Ha a népet meg akarjuk kimélni a tehetőtől, rójuk a vagyonszak vállaira, de intézkedjünk törvényhozásilag.

Gróf Andrássy Gy. A fejedelmi ajándék csak is ő Felségének köszönhető. A kormány szabadulv, engedte Kossuth levele folytatását, a sajátónak teljes szabadságot enged. Ha Tisza állítja, hogy nem kér a honvédek számára anyagi jutalmat, ellentétbe jut saját indítványa, ellentétbe Ghiezy szavaival. Horváth Boldizsár azon állítása is, hogy nemzetiségi tekintetben káros lenne az országos segély, egészen alapos. Nem fogadhatja el az indítványt először, mert a szöveget nem tartja helyesnek; de ezt nem gyanúsításképpen akarja mondani, hanem azért, mert maguk az indítvány pártolói is különbözően magyarázzák a szöveget, a mint az Tisza László és Ghiezy Kálmán beszédeiből kitétnik. Másodszor: az időre nézve sem helyes elvetni az indítványt, mert ha ez akkor hozott be, mikor az ő Felsége által tett adomány történt, akkor lett volna értelme; de most, ugy látszik, mint ha ő Felsége ajándéka ellensúlyoztatnék. Az ő Felsége által tett ajándék is nemcsak azoknak szól, kik az alkotmányt védtek, hanem azoknak is, kik ő Felsége seregei ellen küzdöttek. (Zaj.) Miért nem szólalt fel a 61 ki országgyűlés ez ügyben? miért sürgetett mindent, csak ezt nem? Ha nem ugy történt volna a visszaállítás, a mint valóban létrejött, akkor nem az alkotmány, hanem a viszály állítattott volna vissza. Meg van győződve arról, hogy a nemzet a kormány eljárásának megnyugszik ez ügyre nézve is. (Hosszas éljenzés és szavazunk.)

Böszörményi szólni akar, de elnök megvonja tőle a szót. (Zaj.)

Gr. Keglevich B. azt mondja, hogy ő nem tett oly nyilatkozatot, mire miniszterelnök felelt volna.

Elnök bejelenti, hogy a kétréndbeli indítványban névszerinti szavazás kéretik.

A kérdés feltétele körül vita támad.

Vége a szavazás megtörténik s az indítvány 202 szavazattal elvetetik 79 ellenében: 99 nem volt jelen, 2 nem szavazott.

— A képviselőház június 22-diki ülésében Bernáth Zsigmond tekintve, hogy a ház a nyári hónapokra elnapoltatik, következő interpellatiokat s illetőleg indítványokat terjeszt a miniszterium elé. Alkotassék törvény az izraeliták egyenjogosítása tárgyában; terjesztessék a honvédelmi ügyekkel megbízott miniszter által a ház elé a 48-diki 22. törvénzcikk átalakítását célzó törvény; továbbá, hogy a szabad hajózási verseny mondassék ki, a Ludoviceum rendeltetésének adassék át, és a concordatum függesztessék föl. Az utóbbi két indítványt a ház lelkes éljenzéssel fogadta. Napirenden az igazságügyminiszter által beadott indítvány áll, melyben az kívántatik, hogy a ház küldjön ki egy 15 tagu bizottságot a készen levő törvényjavaslatok birálatára és véleményezésére, mely törvényjavaslatok, midőn a ház nyári szünetelése után ismét egybegyűl, a ház tárgyalása alá bocsáttatnak. Várady Gábor szokatlanul mondja azt, hogy a házban föl nem olvasott javaslatok tárgyalására bizottság küldetik ki.

Az erre kifejtelt vita után, melyben Zmeskál, Bobori, Horváth Lajos, Tisza Kálmán vesznek részt, az által feltett kérdésre, vajlon a ház be akar-e bocsátkozni a bizottság megválasztásába, mielőtt a törvényjavaslatok a ház elé terjesztetnének, a ház többsége elfogadja.

Gr. Andrássy Gyula miniszterelnök beszéde (a képviselőház június 21-diki ülésében.)

T. ház! Kétségtelen joga volt az előttem szólott képviselő urnak még egy zárszóval védelmezni indítványát. Ugyan e joga van a kormánynak is, és midőn ezen jogtól t. barátomat, az igazságügyminisztert, megfosztom, nem akarok a ház türelmével visszaélni. A mondottak után nem akarok hosszosan lenni, hanem csak igen röviden akarok válaszolni azokra, melyek itt a kormány álláspontjából, a kormány minden tagja által osztott és általam egyénileg mindenben helyeselt nézetekkel szemben felhozattak. (Halljuk!)

Tisztelt képviselőtársunk, Nyáry Pál, a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a kormánynak éppen a szűnyegen forgó kérdéssel összeköttetésben álló eljárása iránt, és igen sajnósan mondta, hogy a kormány, mely a fejedelmet ily nagylelkű tette hirt, mit a t. képviselő a miniszteriumnak akar érdemül tulajdonítani, a habozás, az ingado-

zás terén áll, s az utóbbi tetteivel lerontja azt, a mit az előbbivel talán elérhetett volna.

Engedjen meg nekem a t. képviselő úr, de én állításának sem első, sem második részét elfogadni képes nem vagyok. Azon magas borderejű tény, melyhez hasonló Európában a legújabb időben tan egy fejedelem által sem iratott alá, kívül áll a parlamentarizmus kormányzat hatáskörén, s azt másnak tulajdonítani nem lehet, mint a fejedelmi sziv sugallatának. De midőn ki kell jelentenem, hogy a t. képviselő úr e tekintetben a kormány hatáskörét tulbecsülte, és azt, hogy állításának ezen részét nem fogadhatom el, más részről állításának második részét sem tehetem magamévá. Kérdem ugyanis a t. képviselő úrtól, hol méltóztatott azon ingadozást, azon habozást észrevenni, melynek én legalább nyomát feltalálni nem tudom? Tán akkor ingadozott a kormány, midőn Kossuth Lajos levelét ezer és ezer példányban engedte szabadon árulni a piacon (élénk helyeslés a középben), a nélkül, hogy a sajtótörvény által kezébe adott jognál fogva a házalásra vonatkozó törvényezik értelmében annak megakadályoztatására csak egy lépést is tett volna? Tán akkor ingadozott a kormány, midőn a hazai sajtó egy részének működését egész a lehetőségek határain túl megengedte? (Hosszan tartó helyeslés a középben.) Tán akkor ingadozott a kormány, midőn Európa minden országának kapuit megnyitotta — és itt csakugyan a kormányt nem lehet már némi befolyása a fejedelmi tényre — és azt mondta, hogy mindenki, legyen bármely politikai vétség vagy vád alatt, szabadon és büntetlenül térhet vissza hazájába? (Viharos éljenzés a középben.) A kormányt ezen lépései bármelyikét lehet-e ingadozásnak nevezni? (Hosszas taps a középben.)

Tiszsa Kálmán képviselőtársam azt mondta, hogy egy szót sem lehet idézni állításaiból, mely szerint ő vagy elvtársai a honvédek számára anyagi jutalmat kértek volna. Előttek fekszik indítványának szövege, és annak végzészavai így szólnak: „hogy az ezen célra szükséges és az ország erejét meg nem haladó anyagi eszközök megajánlására mindenkor kész leend.” Ezen szöveg magában különböző magyarázatokra szolgáltathat alkalmat. De igenis világossá lesz akkor, midőn Ghyezy Kálmán, Tiszsa Kálmán urnak elvtársa, azt hozta fel, hogy hiszen százazatok osztattak azok részére jutalmul, a kik idegen segítséget hoztak be Magyarországra, tehát ugyanazt követeli a honvédek számára is. Ez tehát mégis nem elismerés és segítség, melyhez mindnyájan szívesen járulunk, hanem anyagi jutalom is volna, mely csak a honvédek önzetlen eljárásának becsét kisebbíthetné. (Élénk helyeslés a középben.) Ugyancsak felhozott, hogy a kormány, vagyis inkább igen tisztelt barátom, az igazságügyminiszter, a nemzetiségi kérdést illetően akarja hozni a honvédek segélyezésével. A mint én tisztelt barátom beszédét értettem, és a mint én emlékszem, előterjesztvényében a „nemzetiség” szó csak mellékesen, vagy alig van felemelítve. Ott különböző nemzetiségű honpolgárokról volt szó, s állítása nem állott egyébből, mint a mit teljes lelkemből én is osztok, hogy igenis hibáznék a törvényhozás, ha adó utján akarna segíteni a honpolgárok egyik részén, elfeledvén azt, hogy ezen országnak voltak és vannak számos honpolgárai, kik a 48-diki törvények nemes szándékát félreértvén, azok ellen és a haza fenállása ellen küzdöttek, s most mint legyőzöttek volnának kénytelenek a győző részére adózni ott, hol sem győző, sem győzött nem lehet. (Helyeslés a középben.) Ez az, mit az ildomosság tőlünk követel, ez az, mi annál inkább bizonyítja, hogy a honvédek sebeit gyógyítani csak azon módon lehet, melyet ő Felségük kijelöltek. (Ugy van! a középben.)

En tehát megvallom, nem fogadhatom el a beadott indítványt. Nem, először azért, mert a szöveget magát nem tartom helyesnek. Távolság legyen tölem e szöveget gyanúsítani, vagy abban mást keresni, mint a mi az indítványozó által kifejezteni óhajtatott. Azonban, hogy a szöveg nem egészen világos, kiténik abból is, hogy maguk a t. képviselő úr elvtársai, azt egészen különbözőképpen magyarázták. Tiszsa László képviselő úr ugyanis azt mondotta, hogy a szöveg által nem kötetik meg a kormány keze, hanem szabadságára hagyatják, az adó vagy szabad adakozás útját választani; Ghyezy Kálmán képviselő úr éppen ennek ellenkezőjét állította, azt t. i., hogy csak is adó, csak is országos intézkedés útján lehet a honvédeknek segíteni.

Ez tehát mutatja, hogy a szöveg nem egészen világos. De e felett még oly sok clausulával van ellátva, és annyi categoriára van osztva, hogy vagy fogalmat ad arról, hogy, hogy ha valaki gyanúsítani akarna, mi távol van tőlem, azt mondhatná, hogy nemesek egy cél lebegett az illetők szeméi előtt, t. i. a honvédek segélyezése, hanem egyszerűen az is, hogy a kormányt nehézségeket okozzanak (mozgás a baloldalon), és e két cél egyesítése tette némileg zavarossá a szöveget. (Tetszés a középben.) Ennyit a szövegre nézve.

Nem helyeslehetem ezen indítványt továbbá az időre nézve sem, melyben beadott. Ha ezen indítványt akkor terjesztetik a ház elé, midőn világosan fogja mindenki tudni, vajon elégséges-e azon alap, mely ő Felségük által a honvédek árva, özvegyei és rokkantjai felségelésére nagylelkűleg adatott: akkor megfoghattam volna azt, s abban csak ő Felségük szándékainak előmozdítását

láttam volna. Azonban most, miután ezen időszak be nem várattott, ezen indítványnak — nem akarok a szövegnek más értelmet tulajdonítani, mint a mi abba helyzetet szándékolattott — könnyen lehetne azon értelmet tulajdonítani, hogy az ő Felségük tette által előidézett hatásnak ellensúlyozására van ezélezve. (Mozgás a baloldalon, helyeslés a középben.)

Nem fogadhatom el az indítványt harmadszor azért sem, mert a benne rejlő elvet nem tudom elfogadni, és itt van a legnagyobb különbség közöttünk. Az mondatik ugyanis, hogy a mit a törvényhozás egyik fele tett, a másik azt bátran utánozhajta, hogy ő Felségük nagylelkű tetteinek csak pótlása, csak ismétlése volna az, ha a ház az indítványt elfogadná.

Ez egyáltalában nem áll. Egészen különböző az, ha ő Felsége gondoskodik azokról, kik meggyőződésük szerint, és a mint tapasztalásból tudom, csak az alkotmányért és annak fentartásáért akartak küzdeni, de tetteik ő Felsége seregeivel szembe szállottak, és az, ha az országgyűlés segíti azokat, kik ő Felsége seregei ellen küzdöttek (élénk mozgás a baloldalon), alkalmasint nem értették, a mit mondtam, ismételné fogom. Azt mondtam ugyanis, hogy különbség van a között, ha ő Felsége, és a között, ha az országgyűlés segélyezi az illetőket. Ez állítást, úgy hiszem, sem tagadni, sem roszalni nem lehet. Ha ugyanis az ország ő Felsége nagylelkűségét utol akarja érni, akkor nem azokat kellene jutalmaznia, kikről már ő Felsége is gondoskodott, hanem azokat, kik bármely téves eszmék folytán, az ország és a haza ellen küzdöttek, és csak akkor emelkednek az országgyűlés a fejedelmi nagylelkűség színvonalára. (Élénk helyeslés a középben, nagy zaj és mozgás a baloldalon.)

Mondatott, hogy ez becsületbeli kérdés az országra nézve, melyet az országgyűlésnek teljesíteni kell. Méltóztatassanak megengedni, a becsületbeli kérdésnél mi sem fogunk soha hátramaradni. Ha ez becsületbeli kérdés, ugyan, kérdem, miért nem szólt arról a 61-ki felirat? — A 61-ki felirat nemcsak az ország becsületbeli feltételeit mondotta el, de mindazokat is, melyeket a kormány irányában formálzott, és a melyek végén azt mondotta: Uram! ha ezt teljesítet, számolhatsz a nemzetre, minden viszonyok között és minden tekintetben. — Elmondotta a 61-iki országgyűlés, hogy az alkotmány a törvényhatóságok visszaállítását kívánja, hogy a minisztérium kinevezését, és az elkövetett javak visszaadását, és a törvénytelen ítéletek vagy vádak következtében az országon kívül tartózkodók szabadon hazabocsátását kívánja. — Uram, az országnak mindezen kívánatai teljesültek.

Nézzünk vissza uraim a történetekre. Az 1861-diki felirat egy szóval sem említette azt, s az illető képviselő urak maguk is kijelentették egyenként és ismételtén, hogy fátóltul kívánnak a multakra borítani. Azt hiszem, hogy ez az ország a többség határozata, ez az, a miben az ország nyugodott, és ha akkor becsületbeli kötelességei között nem foglalt helyet, úgy most sem hozhatják fel mint olyan (élénk helyeslés a középben), sőt veszedelmes volna vitatni, hogy az most becsületbeli kérdéssé vált, mi akkor nem volt az, mert ez esetben méltóztatassanak megengedni a t. urak, átellenben azoknak adnának igazat, kik a fejedelmeknek azt szokták mondani, hogy a királyok engedelmei mindig csak újabb követelésekre szolgáltatnak alkalmat, hogy a fejedelmek jószívűsége a népek által gyönögeségnek tartatik mindig, hogy népek szívét megnyerni nem lehet, hogy csak egy támasza van a királyoknak: a fegyveres erő, másban bízni nem lehet.

En érzem azt, hogy a szabadelvű alkotmányos kormányt nem lehet feladata ezen teoriákat szentesíteni. Vessen magával számot az oppositio, mely magát liberalisabbnak tartja mint a kormány, és mondja meg, vajon feladatai közé tartozik-e ezen tanácsadóknak igazat adni? (Viharos taps a középben, élénk mozgás a baloldalon.) Mind ezen okoknál fogva a beadott indítványt el nem fogadhatom, és az indokolt napi rendre való áttérést pártolom, meg lévén győződve, hogy ebbe az összes nemzet bele fog nyugodni, leginkább pedig azon honvédek, kiknek önzestelen érzelmük előtt én egy a minisztérium padján, mint a magán életben tisztelettel meghajlok. (Szűnni nem akaró taps és éljenzés a középben.)

Hivatalos közlemények.

(A „Budapesti Közlöny” után.)

Magyar belügyminiszterem előterjesztése b. Horváth Albert, Marosszéki ideiglenes főkirálybíráj, ezen hivatalától saját kérelme folytán, hű szolgálatainak elismerése mellett ezenfelmentvén, s előbb élvezett nyugalmi állapotába visszahelyezvén, — helyébe Marosszéki ideiglenes főkirálybírájává Mikó Mihály országgyűlési képviselőt nevezem ki.

Kelt Bécsben, 1867. június hó 19-én.

Ferencz József, s. k.

B. Wenkheim Béla, s. k.
belügyminiszter.

Magyar belügyminiszterem előterjesztése folytán Puskariu Jánost, Fogarasvidéki főkapitányát ezen állásától — eddigi fizetésének meghagyása s

további alkalmaztatásának fenntartása mellett — felmentem, s helyébe a nevezett vidék főkapitányává Tamás Lászlót, az erdélyi főkormányzóság főgalmazóját nevezem ki.

Kelt Bécsben, 1867. június hó 19-én.

Ferencz József, s. k.

B. Wenkheim Béla, s. k.
belügyminiszter.

Magyar belügyminiszterem előterjesztése folytán Pogány György Alsó-Fehér, Ládai Ágoston Felső-Fehér, gróf Bély Ferencz Küküllő, báró Kemény György Torda, báró Józsi Lajos Kolozs, báró Bánffy Dániel Dobokamegye főispánját, továbbá Bohetieln Sándor Naszdövény főkapitányát, végre Dániel Gábor udvarhelyszéki, Mikó Antal csíkszéki, gróf Kálnoky Dénes háromszéki s Bély Gergely aranyosszéki főkirálybírókat jelen állásuk s hivatalos működésükben (a nevezett főkirálybírokat ideiglenes minőségben) továbbra is megerősítem.

Kelt Bécsben, 1867. június hó 19.

Ferencz József, s. k.

B. Wenkheim Béla, s. k.
belügyminiszter.

AUSZTRIA.

A prágai panszláv irányu „Patriot” azt állította volt, hogy a bécsi és pétervári kabinetek közt a viszonyok napról napra feszültebbé válnak; erre a „Wien. Abp.” következő czáfolatot hoz:

„A prágai „Patriot” azon tudósítást közlé, mely már több lapba is átment, hogy báró Beust felajánlotta volna Gortsakoffnak a bécsi kabinet szolgálatát az 1856-diki szerződés átvizsgálására vonatkozólag. Az orosz államkancellár azonban ezen ajánlatot visszautasította, megjegyezvén, hogy Oroszország maga akar gondoskodni annak megváltoztatásáról, mert különféle eshetőségek arra kényszerítik, hogy Ausztriával szemben kezeit meg ne kösse. E lap tudósítása még azt is hozzáteszi, hogy Gortsakoff ez alkalommal utalt Ausztriának a lengyel ügyben követett magatartására, és hogy a bécsi és pétervári kabinetek közt a feszültség igen magas fokra kezd esigázódni. Hogy Oroszország kívánja, vajon szint Ausztria, és hogy ez annál megérthetőbb, minél bizonyosabb az, hogy a luxemburgi kérdés alkalmával Galícia bizonyos eshetőségekre oly kombinációba vettetett, mely Ausztriára nézve kedvezőtlen vala.

„Mi azon helyzetben vagyunk, hogy az egész hirt elejétől végeig pusztá kóhalmánynak nyilváníthatjuk. Tudva van, hogy a bécsi kabinet folyó évi január 1-én kelt s a párisi császári követtséghez intézett sürgönyében a keleti kérdés szabályozására vonatkozó pontok közé betette az 1856-diki békeszerződés átvizsgálását is, és egy későbbi körjegyzésében, mely lényegében közzé is tétetett, ezen eljárásra utalt. Minthogy pedig e javaslat a többi hatalmaknál pártolásra nem talált, az osztrák kabinet más alkalommal nem érinté többé.

„Galíciai ügyekről a külhatalmasságokkal sohasem folyt értekezlet, a mi pedig az utolsó állítást illeti, mely szerint orosz részről Galícia bizonyos eshetőségekre Ausztriára nézve nem kedvező kombinatio tárgyat képezte volna, nincs okunk elhinni, hogy ezen állítás hiteles, a hivatalos meghazudtolást azonban az orosz császári kormányra kell bízunk.”

KÜLFÖLD.

ANGOLORSZÁG. London, jun. 18. Birminghamban tegnap a katolikusok és protestánsok közt üdültözés keletkezett, mely meg folyvást tart: két utcában fosztogattak; a katolikusok kápolnája is megtámadott ez alkalommal. A lázadás elleni törvény kibírdettett, és csapatoknak kelle magukat közbevetniök a rend helyreállítása végett.

Az angolok három amerikai hajót letartóztattak a Szt. Lőrincz folyón. A kanadai hatóságok azon nézetet tartják, hogy a kölesönöségi egyezmény megszüntetése óta az amerikai hajóknak csak az angol kormány engedélye mellett szabad a Lőrincz folyón megjelenniök. Az Unióban a kedélyek ez esemény következtében szerlelt izgatottak s a newyorki lapok határozottan követelik a kormánytól, hogy a dolgok jelen állapotát tovább ne térje s ne hagyja továbbra is ellenséges hatalom birtokában az oly annyira fontos közlekedési vonalok torkolatait.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, jun. 19. Az „Étandard” jelentése szerint, — mely lap a tuille-árkkal kapcsolatban áll, — a hatalmak követjei e hó 15-én Konstantinápolyban jegyzéket nyújtottak át, még pedig, hogy nyomatékossá legyen együtt-tes jegyzéket, melyben a portától Kréta szigetéig megindítandó vizsgálatot kérnek.

A „Journal de Paris” azt hiszi, hogy ezen lépése a hatalmasságoknak a fejedelmek párisi találkozásának eredménye. Két nappal ugyanis a csár elutazása előtt az orosz követtségben értekezlet tartott, melyben részt vettek Gortschakoff herceg, Moustier, Bismark, Cowley lord és Budberg báró. A tanácskozás folyama alatt Metternich herceg is

bevonatott s a francia-orosz indítványt, mely szerint a portának egy nemzetközi bizottság ajánlása a krétai ügyeket illetőleg, azonnal el is fogadták. Anglia és Ausztria képviselői mindazonáltal megjegyezték volna, hogy a krétai állapotokat vizsgálat alá vevő bizottság határozatait magokra nézve kötelezőnek nem fogják elismerni.

TÖRÖKORSZÁG. A „Wand.” írja: „A bolgárországi fölkelés óriási méretet vett e pillanathan, az eddigi harcok azonban mind a bolgárok érdekében ütöttek ki. A csatározások legtöbbször Plevna, Slivno és Sofia mellett történtek; a felkelők azonban a síkon is folytatják támadásaikat a török hadseregek ellen. Sisoftóban valódi rettentési rendszer uralkodik. Már több mint 300 záratott el a legbecsületesebb polgárok közül; 23-at akasztottak fel közülök. A lakonyák a legbékésebb természetű polgárokkal vannak megrakva; a kormány fegyverzi a népet, s naponként hallhatni a bolgárokon elkövetett iszonyú kegyetlenségekről. A bolgár nép elkeseredettsége tetőpontját érte. Éppen most terjed a hír, hogy Sofia környékén 2000 bolgár indult a balkáni hegyek közé.”

A szláv érdekeket képviselő bécsi „Zukunft” is közli a „Wand.” ezen tudósítását, előre hocsátva ezen phrasisokat: „A forradalom, mely a keleti kérdés megoldását kezébe vette, miután az a diplomatiának nem sikerült — derekasan hozzá fogott munkájához, s az ozmanok trónja napról napra inkább ingadozik.”

KÜLÖNFÉLÉK.

— A királyhágóninneni megyék, székek s vidékek főispánjai, főkirálybírói és főkapitányai — mint mai számunk „hivatalos közlemények” czimű rovatában olvasható — most már a törvény értelmében ki vannak nevezve.

— Az urnapi körmenet f. hó 20-dikán szokott ünnepélyességgel ment véghez városunkban Keszeli kanonok ő mglá vezérlete alatt. A főkormányzókat gr. Péchy kir. biztos ő mglá és Groisz Gusztáv alelnök ő mglá képviselték dísz magyarban. A díszlovásokat az Alleman-ezred itt állomásozó hadfiai tették. A nép, részint a kedvezőtlen idő miatt, szokottnál kevesebb számban vett részt.

— Rabló-banda. Hir szerint a szomszédos kultartományból közelebről Naszód vidékére egy 20 tagból álló rabló-banda tört be, a népet szarvasmarháit és juhnyájait megfosztani. Ötven zsándár és sorkatonaság küldetett volna ki ellenök. Semmi politikai jelentősége.

— Tegnap, mint a custozai csata évnapján, a helyben állomásozó ezred, emléktüntetést tartott.

— Emlékezhettek olvasóink, hogy a dézsaknai tisztelt sóhivatal hivatalosan czáfolta meg azon tudósítást, mintha ottan a busvétii feltámadási processio alkalmával világi zene alkalmazásával profanálás történt volna. Örömmel közöltük, s megrottunk tudósított. Azonban tudósító közlési eljárásai, peccsétell ellátott szintén hivatalos bizonyítványt kívánta igazolni magát, minek kiadását megtagadni jogunk nem volt. De látva, hogy ez unalmas tárgy mivé fejlődik, teljes joggal bezártunk nyilvánítottunk a vitát lapunk főrovatai belől. Most t. Benkő P. kath. lelkész úr a „M. P.” nyilnterében egy Osváth ellen intézett szenvedélyes cikkekben azért is nehezelt, hogy miért nem adtuk ki saját két ízben beküldött nyilatkozatait is. Mi tő őrnak csak egy nyilatkozatát kaptuk, de a sóhivatal hiteles tanuskodását saját érdekében előnyösebbnek tartottuk kiadni. Eljárásunk részrehajlatlan volt, s érdeklő kitételét annyival inkább visszautasítottuk, mivel mi a pártfogoltnak képzelt O. urral semmi összeköttetésben nem állunk, nem is ismerjük, s ha a főrovatok körében bezártuk a vitát, ez nem azt teszi, hogy elzártuk volna azon tért is, melyet ő tdsége más lapban igénybe vett, sőt, ha kívánja vala, ingyen közöltük volna nyilatkozatát a nyilnterben, igaz, hogy nem oly kenetljes stýlben, mint a minőben ellenfelét a „M. Polgár”-ban felruházta „hamis, gaz, alávaló” epithetokkal. Az eféléknek nézetünk szerint még nyilnterben sincs helye.

— M.-Cseszváról írják, hogy a koronázás napján Pávay V. Elek úr, volt honvéd és ügyvéd, három szomszédos falu földmivelőit, száma mintegy 68, nagyobb részt felszabadult urbéres oláht, kevés részben magyart, hat oláh papot és egyházi személyt maga köré gyűjtívén, szívélyesen és testvériesen ünnepelték meg e nagy napot, mely az országnak királyt adott. Az 1 órától 5-ig tartó ebédén az ünnepély teljes megterítése után való meggyőződésből éltették a koronás királyt, királynét, a koronaörökös, az országgyűlést, a felelős magyar kormányt, és a hat éven terhes körülmények közt általános meglepéddel kormányzó főispánt. — 5 órakor, régi jó szokás szerint táncra kerekedtek, felváltva tánczolván magyar és oláh táncokat. S midőn 9 órakor távoztak, szívükben vitték magukkal azon meggyőződést, hogy ezen nap nemcsak királyt adott nekik, s alkotmányuk vissza van állítva, hanem azt is, hogy egymás mellett szeretetben, testvériesen megélhetnek.

— A bécsi kormány előterjesztései megfelelőnek a magyar országgyűlés többségével kötött szerződések értelmének; egy dologban azonban

Beust úr még mindig késedelmezett. Hiányzott, a külön cisloithanai miniszterium, mely aztán látható jele lenne a dualizmusnak. Ugy látszik, hogy anynyi sok híresztelés után végre megsejtetik a tény a világra, s a centralista hírhordók szerint Auersperg Carlos herceg volna a miniszterelnökségre kijelölve. Más jobb forrásokból merített közlemények szerint az elnökségre nézve még nincs megállapodás, de kétségtelennek mutatkozik, hogy Herbst, Kaiserfeld és Waser urak már tárcza-vállalásra ígérkeztek. A sürgető szükséglet azon körülmény idezte elő, hogy Bécsben már a legközelebbi napokban várják a magyar deputatiókat, a kik a német urakkal a közügyei költségei fedezésére fordítandó összegek arányos elosztását kiszámítandják. Ha tehát a magyar deputatusok háta mögött miniszterek fognak állani, önként következik, hogy a német tagokat sem lehet kellő assistentia nélkül, árván, magukra hagyni.

A „Nar. Nov.“ beszéli, hogy több cseh journalista elhatározták, miként Pesten nagy politikai lapot fognak alapítani. Ha pedig a Prágában megjelenő lapokat még tovább is tildözni fogják perekkel, elkobzásokkal s felfüggesztésekkel: úgy a többi, Prágában jelenleg megjelenő lap is Pestre költözik a magyar sajtó-uralom védszárnyai alá.

A magyar alkotmányharcz tanúságainak a külföldi francia és angol lapok nagy jelentőséget tulajdonítanak. A koronázásról vezérezik, e tanúságokat kivált Angliára nézve ki-

vánják kizsákmányolni, de érthet belőle a Párisban székelő autocrata is. A mi hasznunk belőle az, hogy egész Európa figyelme reánk fordult s viszonyainkat kezdik tanulmányozni.

A „Saturday Review“ a magyar koronázásban az alkotmányosság történelmében egyikét ünnepli a legnagyobb diadaloknak, melynek mását csak az angol történelemben találhatni. Európa valamennyi népei közt csak Magyarország őrizte meg alkotmányát és tartotta becsben törvényeit; és ime, csakugyan sikerült őseitől öröklött szabad kormányt angol szívóssággal megővni. Igen vigasztaló tünemény, hogy a német bülcészek ama régi állítását, miszerint az alkotmányosság a german faj sajátja, oly fényesen hazudtolta meg oly nép, mely származására nézve nem german, sőt nem is európai; mert még sokan vannak, kik nem szabadulhatnak meg azon balga eszmétől, hogy nem létezhetik szabadság oly nemzetnél, mely Tacitus Germaniájában nincsen leírva.

(Necrolog.) Nagy-Baczoni dr. Ince István, Kolozs megye főorvosa, a maga, valamint testvérei: Róza, férje lovag Perger Mihály, cs. k. nyugalmozott genie-örnag, Francziska, Krisztina és Perger Róza nevében vérző szívvel, bánatos lélekkel jelenti, hogy a forrón szeretett jó édes anyja, illetőleg anyós és nagyanya cs. tanácsos s kamarai főorvos néhai dr. Ince Mihály özvegye született Albert Francziska életének 58-dik, özvegységének első évében, f. hó 22-én reggeli 3 órakor

általános elgyengülés következtében egy jobb létre szenderült. — Béke hamvaira!

Nyilvános köszönet. A szépművészetek ápolása és pártolása mindig próbaköve, ismeretű jele a nemzetnek s városok erkölcsi műveltségének. Nemes Dézs városa hogy mennyire érti és pártolja a művészetet, hogy mennyire becsüli s kívánja elősegíteni még az erre való törekvést is; számlálhatlan esetekben tanúsítja, s legközelebb a folyó évi május 30-án lefolyt hangversenyén a kolozsvári ref. főtanoda zenekarának. A bevétel volt 219 ft o. értékben, mely összeg — a költségeket levonva — a zenekari alap javára tétetett le. Az áldozatkésznek ugyan magában meg van fel-emelő hatása; azonban mégis zenekarunk bizottmány a városban szives fogadtatás és pártolást indítva érzi magát gyűlöletileg kifejezett köszönetet e lapban tolmácsolni. Ttkts Pécsi Imre és Keresztes Nándor uraknak, a rendezés s az egész hangverseny vezetésének elvállalásáért külön hálás köszönetünket nyilváníttuk. A zenekar bizottmányának 1867. jun. 19-én tartott üléséből. Maeszkásy Sándor, jegyző.

UJ POSTA.

Varsó, június 21. Egy császári ukáz felfüggeszti a lázadásban résztvevők vagyonának elkobzását, a mennyiben az illető birtokok még nem volnának az állam részére bejegyezve; minden további nyomozás megszüntetendő. Egy második

ukáz rendeli, hogy a lengyel királyság közigazgatásának átalakítása következtében kényerűtől megfosztott hivatalnokok felségélyezése iránt tanácskozás tartassanak.

A Porta azt követeli a görög kormánytól, hogy hizza vissza a görög consulokat Larissából és Gallipolból, s ennek megtagadása esetére az exequatur megvonásával fenyegeti.

A londoni község feliratot szavazott meg Napoleon császár és a csárhoz, melyben a merénylet nem sikerülése fölött való örömeinek ad kifejezést.

Miksa császárra vonatkozólag következő távirat érkezett: New-York, június 12. A tisztikar üdvözlé Miksa császárt a megadás előtt, a harcban tanúsított vitézségeért. — Miksa állítólag éles hangon irt kiáltványt tett közzé Napoleon ellen. Azt állítják, hogy Escobedo a megadás után több foglyot saját kezével agyonlőtt.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Június 22-kén: 5% Metaliques 100 ft 60.80. 5% Nemzeti kölcsön 100 ft 70.90. Kamat 62 50. 1860. Kölcsön 90.—. Bankrészvény 729.—. Hitelintézeti részvény 200 ft 193.20. London 10 ft st. 100 ft 23¹/₂, kr 124.80. Ezüst 122.—. Cs. királyi arany 5.92.

Június 21-én: Földtehermentési kötvény Magyarország 71.9. Erdélyi 67.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

Nro 1182. 1867.

(214)

(1—3)

Hirdetmény.

Szász-Sebes városi és széki előjárósága mint sorozási közeg, az idei főnjonezozásánál kimaradt, 1846-ban született következő hadkötelezteteket u. m.

Krntea Mheile	Felső Pianból.
Trimie Pavel	Reho
Achim Joan	Lomán
Wladt Thoma	Lomán
Medea Georg I. Juon	Rekittéből

felszólítja, hogy ezen hirdetmény megjelenése után rögtön jelentsek magokat illető helységi előjáróságaiknak és szolgálataikra megjelenének, ellenkező esetben a hadkötelezettségi törvény 45 §-a értelmében mint szökevények fogtak tekintetni és megbüntettetni.

Szász-Sebes, június 6-kán, 1867.

A városi és széki előjáróság.

1831

1867 P. sz.

(210)

(2—3)

Árverési Hirdetmény.

Szatmármegye polgári törvényszékének mint kiküldött bíróságnak e mai napon 1831 sz. alatt kelt végzése folytán közhírre tétetik, miként a közép-szolnok-megyei pusztaszent-miklósi 155. sz. telekjegyzőkönyvben A. I. 224. h. r. sz. a. álló s 5890 ftrra becsült s a folyó évi 1937. sz. trvszéki végzés folytán elárverelt erdőbirtoknak újabb árverezése, — mennyiben, megvásárló Tasnád városa a vételár egy része lefizetésének elmulasztásával a megállapított árverési feltételeknek eleget nem tett, hátridőül f. évi **Július hó 8-ik napjának d. e. 9. órája** Tasnád-Szarvad községében oly formán tüzelt ki, hogy az érintett birtok ezen egyetlen árverésen becsáron alól is el fog adatni.

Miről a venni szándékozók azon figyelemzetéssel értesítetnek, hogy a becsértéknek 10 % át tevő bánompénzt letenni kötelesek, az árverési feltételeket pedig, akár ezen megyei polg. törvényszéknel, akár Középszolnok-megyei telekkönyvi hatóságánál megtekinthetik.

Szatmármegye törv. székének Szatmáron 1867. június 8-án tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(213)

(1—3)

CZETZ JÁNOS és TÁRSA

(Koloszvártt, középütea Fölly-ház.)

Ajánlják jól berendezett

női- és férfi-divat kereskedésüket,

melyben kaphatók a legújabb divatu női- és férfi-ruha kelmék, nőifelöltők, nyári- Beduinok és keszkenyők, szalmakalapok, diszitve és diszitetlen, napernyők- elismert finomságú kesztyűk, továbbá: finum és közönségesbb Rumburgi-, Creasz-, Hollandi és házivásznak, asztalneműek, kávé-abroszok és kendők nagyválasztásban, kész lőször- és őz-ször madráczok, se-lyem- és Casmir-paplanok.

Elvállalnak mindenféle kézimunka- vagy varrógépen készülőndő megrendeléseket, jutányos áráért.

(13)

25/6

(23—24)

Bécsi Lábbeli-Fénymáz!

A maga nemében egyetlen és 32 év óta, az alább megnevezendő cég fenn állásától fogva jószágában felül nem mult

Bécsi Lábbeli-Fénymáz
vitriol nélkül

FERNOLENDT FERENCZnél Bécsben.

a többek közt azon kitiűnő tulajdonokkal bir, hogy 2—3 év mulva is éppen olyan lágy és friss marad, mind kezdetben, hogy a bőrről oly jótékony hatással van, hogy az folyvást lágy marad; hogy a legeszkélyebb fáradsággal a legszebb fényt lehet előidézni, mit semmi más fénymázal nem lehet stb. mely kitiűnő tulajdonairól a bécsi gazdasági kiállítás 1866-ki m. bizottmánya a nagy éremmel tüntette ki. Ezeknél fogva a fénymáz a n. é. közönségnek és t. kereskedő uraknak egy oly árucikk gyanánt ajánlatik, mely dacára minden utánzásnak, nemében a legjobb, és elcseséga miatt a legszebb elterjedésre érdemes. Megbizások az árak beklidése vagy utánvett útján eszközöltenek — font — és mássa ezámra 22 ftrjával mászánként, skatulyákban, melyekből 16, 8, 4, 2, 1, teszen egy fontot. Árusok, kik egy mázsát legalább vesznek, jelentékeny leengedésben részesülnek.

Gyár: Wien, Landstrasse, Hauptstrasse Nr. 74.

(92)

25/6

(2—3)

A „Debatte“ és „Wiener Lloyd“ szerkesztősége a következő hozzá beküldött, fogorvos J. G. POPP (Wien-Stadt, Bognergasse Nr. 2.) nagy dícséretre szolgáló iratát közli:

Egyes egyedül emberséges szempontból és azon kívánattól indítva, hogy magam szenvedő embertársaim irányában hasznosnak bizonyítsam be, hozom nyilvánosságra a következő tényeket, és kérem ezen okból önközbenjárását megnyerhetni. 18 évi gyógykezelésem folyamala alatt igen sokszor váltam magamra gyógyítás véget szájfájdalmakat (Stomace), szabály szerént ezen makacs fájdalommat a leghathatósabb szerekkel enyhítettem, mi sokszor több héti időt kívánt, és költséggel járt. Végre azon öltetre jöttem, hogy a sokat dícsért

dr. Popp-féle Anatherin-Szájvizet

használjam és a legkitűnőbb sikert arattam vele.

Tebát mindenkinek, ki szájfájdalmakban szenved, a legjobban ajánlhatom ezen szert, melynek használata semminémű kellemetlenségekkel nincs összekötve, és semmi utó-következményei nincsenek.
Duna-Földvár, mártius 5-én, 1866.

Egy palack ára 1 ft 40 kr.
Csomagolás 20 kr.

Erdélyországra nézve főraktár: WOLFF J. gyógyszer. továbbá: kapható dr. Hintz György és Engel J. gyógyszer. uraknál Kolozsvártt, és az ország minden gyógyszerertáiban.

EISENHALTIGER CHINA-SYRUP
VON GRIMAULT & Co
APOTHEKER, PARIS

Ezen gyógyszer tisztia és tetszetős alakban magában foglalja a Chinát, ezen kitiűnő hatású orvosszert, és a vasat, a vér egyik alkotórészét. Ennélfogva a legkitűnőbb párisi orvosok használják a fehérvér elmulasztására és hogy a fiatal leányoknál a kifejlődést elősegítse, s a létszervezetnek elvezett alkotórészét helyrehozza. Gyorsan elűz bizonyos elviselhetlen gyomor fájdalokat, melyek vérhiány vagy Leucorrhoe miatt állanak elő és melyeknek a nőnem oly gyakran ki van téve; szabályozza és könnyíti a havi tisztulást és nagy sikerrel használják, a sápadt, lymphaticus és scrofulus gyermekeknek. Etvágyat gerjeszt, elősegíti az emésztést és hasznos különösen oly személyeknek, kiknél megfeszített munka miatt vérhiány, betegségek vagy sokáig tartó gyengeség áll be. Jó következtései soha sem késnek. (20) ²⁵/₆ (9—24)

Vastartalmu china-syrup ára: 2 ft o. é.

Főraktár Magyarhonban Pesten Török J. gyógyszer.

Erdélyben Kolozsvártt Wolff J. Engel J. és dr. Hintz G. gyógyszer.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében megrendelhető:

Koronázási emlékkönyv 1867.

czimű diszes Album, melynek tisztajövedelmének egyrésze az Eszterházy-képtár megvásárlására van ajánlv.

Diszkiadás, 18 színnyomatu képpel dúsan aranyozott

kötésben előfizetési ára 6 ft — kr.

Folió-kiadás fekete képpel, kemény kötésben

előfizetési ára 3 ft 60 kr.

Népkíadás, negyedréti alakban kemény kötésben

előfizetési ára 2 ft 10 kr.

a bolti ár magosabb leend.

Az aradi vértanuk,

az Aradon kivégzett 13 magyar tábornok arczképei.

Ára életirattal 2 ft 20 kr.

Kossuth Lajos és fiainak

Ferenc és Lajos fényképezett arczképe.

Ára darabja 30 kr.

Gazdátlan levelek.

Irta Görgei Arthur. Ára 60 kr.

A magyar felelős miniszterium közigazgatási és törvénykezési

Rendeleteinek gyűjteménye.

I-só füzet. I—XIV. Ára 40 kr.

Szekér-postai feladványokhoz szükséges

FUVARLEVELEK

egyenként 1 krajozár.

50 darab — ft 30 kr.

100 „ — ft 50 kr.

500 „ 2 ft — kr.

Befőttes és más üvegekre a drága Lantorna helyett a tartósabb, czélszerűbb, tisztább és sokkal olcsóbb

pergament papir

jött használatba.

Kapható kisebb és nagyobb darabokban 6, 8, 10 krért.

Kolozsvártt STEIN JÁNOS papirkereskedésében.

(3—12)

(196)

25/6

Kastélyok, nyárlakok, majorkok, városi és falusi házbirtokoknak! Építmények, kamarák, raktárak stb. villámcsapástól megőrzésére mely tiszteltet ajánlja alórt építész és technikai tekintélyek által legjobbnak elismert és utólrhetlen

Villám háritóit

cs. kir. szabadalmazott isolt (elszigetelt) vezetével, és szabad rész-sodronnyal, melyek egyszerűsített és szilárd alkotók által minden eddigi villámháritót messze felülmúltak és a legutányosbb árákon állítja elő BRÜLL ANTAL gyára. Bécs, Alsergrund, Nro. 6. Árjegyzékek kívánatra ingyen.